

הכנסת

מחלקת מידע ומחקר

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

מוגש לוועדת המדע והטכנולוגיה

הכנסת, מחלקת מידע ומחקר

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 6408240/1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

כתיבה: רון תקוה

אישור: שמוליק חזקיה, ראש צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

ו' בתמוז תשס"ו

2 ביולי 2006

מבוא

מסמך זה נכתב לקראת ישיבת ועדת המדע והטכנולוגיה ב-4 ביולי 2006, בנושא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. במסמך מוצגים אלה:

- רקע על האקדמיה ועל תחומי פעילותה;
- תקציבי האקדמיה;
- עיקרי דוח מבקר המדינה 55 בנושא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, שהוגש בעקבות בדיקה בחודשים מרס–יולי 2004;
- עיקרי דוח הוועדה לבדיקת מטרותיה ותפקודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים שפורסם בחודש יוני 2005.

1. רקע

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים (להלן: האקדמיה) הוקמה בשנת 1961 על-פי חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"א-1961 (להלן: חוק האקדמיה). בדוח מבקר המדינה צוין כי מדברי ההסבר להצעת החוק משתמע שתכלית החקיקה היתה להקים גוף שלא יהיה תלוי ברשות המבצעת ובדרג הפוליטי, שיהיה מנותק משיקולים פוליטיים ובעל מעמד משפטי עצמאי.¹

בחוק הוגדרו המטרות והתפקידים של האקדמיה, ואלה הם:²

- לאגד בה מטובי אנשי המדע תושבי ישראל;
- לטפח פעילות מדעית ולקדמה;
- לייעץ לממשלה בפעולות הקשורות למחקר ולתכנון מדעי שיש להם חשיבות לאומית;
- לקיים מגע עם גופים מקבילים בחוץ-לארץ;
- לפעול ליצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בין-לאומיים בתיאום עם מוסדות המדינה;
- לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע;
- לעסוק בכל פעילות אחרת שעשויה לקדם את המטרות האמורות.

באקדמיה חברים 84 מדענים ומלומדים ישראלים שנבחרים באספה כללית לכל ימי חייהם. באקדמיה יש שתי חטיבות: החטיבה למדעי הרוח והחטיבה למדעי הטבע. בכל חטיבה יש 35 חברים לכל היותר; חברים שגילם עולה על 75 אינם נכללים במניין זה. נשיא האקדמיה מתמנה בידי נשיא המדינה, על-פי המלצת האקדמיה, לתקופת כהונה של שלוש שנים ורשאי לכהן תקופות נוספות. סגן הנשיא נבחר בידי חברי האקדמיה לשלוש שנים. הנשיא וסגנו באים מחטיבות שונות. כל חטיבה בוחרת ביושב-הראש שלה לשלוש שנים. האקדמיה מתכנסת לאספה כללית לפחות פעם אחת בשנה, וכל חטיבה מתכנסת לישיבות פעם אחת עד שלוש פעמים בשנה.³

¹ משרד מבקר המדינה, דוח שנתי 55, לשנת 2004 ולחשבונות שנת הכספים 2003.

² חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"א-1961.

³ אתר האינטרנט של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, <http://www.academy.ac.il/>, כניסה: 28 ביוני 2006.

2. עיקרי פעילות האקדמיה⁴

להלן פירוט הפעילויות העיקריות של האקדמיה, מתוך הדוח השנתי שלה לשנת תשס"ו:

- בחודש אייר תשס"ה בחרה האספה הכללית של האקדמיה ארבעה חברים חדשים.
- האקדמיה מארגנת ועידות לתלמידי מחקר כדי לחזק את הקשר עם מדענים צעירים.
- במסגרת תפקידה ליעץ לממשלה בפעולות הקשורות למחקר ולתכנון מדעי עם חשיבות לאומית, ובעקבות פניית כמה רשויות, הקימה האקדמיה צוותי ליווי וייעוץ מדעיים העוסקים בין השאר בנושאים אלה:

- פיקוח על מחקר באורגניזמים ובחומרים מסוכנים (Dangerous Substances);
- השמה יזומה של מובטלים במקומות עבודה (תוכנית מהל"ב – תוכנית ויסקונסין);
- מחקר יישומי בחינוך: יוזמה שהחלה בשלהי שנת תשס"ג. תפקידי ועדת ההיגוי שהוקמה לעניין זה הם: ניסוח שאלות מחקר, מינוי צוותים למתן תשובות על שאלות אלה וכינון מערך שיפעל להערכת תפוקות הצוותים.
- פורום תל"מ (תשתיות לאומיות למחקר ופיתוח) הוקם בשנת 1997 לשם תיאום בין הגופים המרכיבים את הפורום בנושאי מו"פ ולצורך איגום משאבים בנושא זה. פעולותיו העיקריות של הפורום מאז הקמתו: אישור תקציב לרכישת ציוד למחקר בנו-טכנולוגיה, קיום דיונים בפיתוח טכנולוגיות עילית בפריפריה, מימון סטטיסטיקה על מחקר ופיתוח ועוד.
- הפורום אישר מימון חירום להמשך פעילות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בקביעת מדדים להוצאה הלאומית למו"פ בעקבות הפסקת המימון ממשרד המדע. במקביל הוקמה ועדה לאפיון ולהגדרה של ההוצאה הלאומית על מו"פ אזרחי. הפורום אישר לטכניון תקציב של 26 מיליון דולר במשך חמש שנים כחלק מתוכנית להקמת מרכז מחקר לנו-טכנולוגיה בעלות כוללת של 78 מיליון דולר.
- הקרן הלאומית למדע הוקמה בשנת 1972 כגוף הפועל מתקציב ממשלתי ומופעל מטעם האקדמיה. בשנת 1995 הפכה הקרן לעמותה עצמאית הפועלת מסמכות הקהילה המדעית בלא תלות בממשלה. במסגרת הקרן פועלת גם "קרן ביכורה", שנועדה לתמוך במחקרים חדשניים.
- משנת 1990, שבה החל פרויקט חקר גנום האדם, פעלה האקדמיה לקידום הפעילות בנושא זה.
- הוועדה המייעצת לביו-אתיקה בוחנת היבטים אתיים, משפטיים וחברתיים של נושאים בתחום הביולוגיה. בשנת 2001 פורסם דוח הוועדה בנושא השימוש בתאי גזע עובריים במחקר רפואי ובשנת 2003 פורסם דוח הוועדה בנושא אוספים גדולים של דגימות דנ"א ומאגרי נתונים של מידע גנטי מהאוכלוסייה.
- הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון (קרינה הנובעת מהאצת אלקטרונים בשדה מגנטי) פועלת לקידום הפעילות המדעית בנושא ובוחנת את הפעילות המדעית של קבוצת המחקר במתקן האירופי לקרינת סינכרוטרון (ESRF). בחודש ינואר 2004 חודש ההסכם עם ESRF לשנים

⁴ האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, דין-וחשבון שנתי – תשס"ו, 2006.

2004–2009. ההסכם מקנה למדענים ישראלים גישה חופשית למתקן האירופי לקרינת סינכרוטרון. פורום תל"מ משתתף במימון המתקן בעלות של 1 מיליון דולר לשנה למשך 10 שנים.

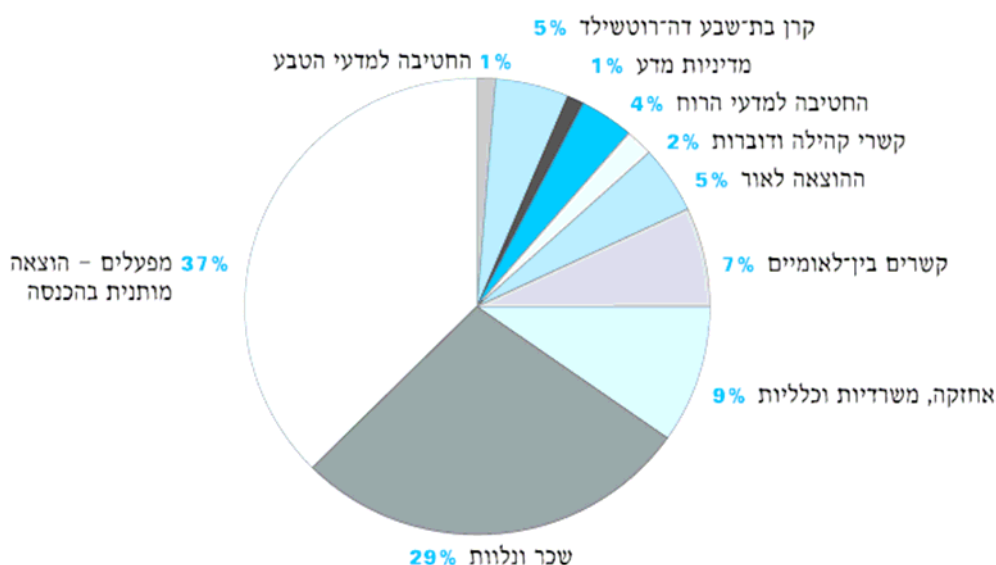
○ יצוין כי הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון מייצגת את ישראל בדיונים על הקמת מתקן כזה במזרח התיכון (SESAME). בחודש ינואר 2003 הונחה אבן הפינה למתקן באלאן (ליד רבת-עמון) שבירדן. הוועדה מקדמת את המשך הקמת המתקן, ובחודש נובמבר 2005 ביקרה באתר SESAME משלחת האקדמיה בראשות נשיא האקדמיה.

- בשנת 1990 חתמה ישראל על הסכם הצטרפות ל-CERN – המעבדה לפיזיקת חלקיקים בשווייץ – במעמד של משקיפה. הגוף המייצג את ישראל במעבדה הוא הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות שנשיא האקדמיה ושר המדע ממנים. בחודש מאי 2005 נפגשו אנשי הוועדה עם אנשי הוועדה האירופית המצומצמת למאיצי העתיד ודנו עמם בפעילות הישראלית.
- האקדמיה עוסקת גם בניהול אוספי הטבע הלאומיים לצורכי מחקר – בחודש יולי 2005 מינה נשיא האקדמיה ועדת היגוי לשימור ולפיתוח אוספי הטבע באוניברסיטאות למחקר.
- נשיא האקדמיה עומד בראש חבר היועצים להנהלת קרן בת-שבע דה-רוטשילד לקידום המדע בישראל. קרן זו מעניקה מלגות ופרסים לחוקרים ולסטודנטים. האקדמיה שותפה גם במפעלי המלגות אדאמס ופולקס ובמפעלי פרסים ומלגות של חברת "טבע".
- האקדמיה הקימה את פורום מדעי הטבע ברפואה מולקולרית ובמגוון המינים. המטרה היא לבחון את הפעילות בנושאים אלה ולהמליץ על מדיניות לקידום המחקר.
- מפעלי האקדמיה במדעי הרוח הם בתחומי תולדות עם ישראל, המחשבה היהודית והדת היהודית, מקרא, שירה וספרות עברית, ספרות חז"ל, לשונות היהודים ותולדות האמנות. חלק מהפרויקטים מתקיימים בשיתוף מוסדות אקדמיים מחו"ל. הוקמו פורום בנושא עתיד מדעי הרוח באוניברסיטאות המחקר בארץ ופורום לצעירי מדעי הרוח והחברה. יצוין כי עקב מחסור בתקציבים החליטה האקדמיה להפסיק בשנה הבאה את התמיכה במפעל ספרות ההלכה בערבית יהודית.
- הוצאת הספרים של האקדמיה מוציאה לאור דוחות על מחקרים ומפעלים שיזמה כדי שישמשו תשתית לפעילות מדעית.
- לאקדמיה יש הסכמים עם 35 מוסדות ב-32 מדינות, והיא חברה בחמישה ארגונים בין-לאומיים חשובים. במסגרת ההסכמים ביקרו בישראל בשנת תשס"ו 61 מדענים מ-12 אקדמיות (לעומת 54 מדענים מ-13 מדינות אשתקד), ו-27 מדענים ישראלים (לעומת 16 אשתקד) ביקרו ב-12 מדינות.
- האקדמיה מייצגת את ישראל בארגוני גג מדעיים בין-לאומיים, כגון המועצה הבין-לאומית למדע – ICSU והקרן האירופית למדע – ESF. האקדמיה מיוצגת בכמה איגודים בין-לאומיים של אקדמיות לאומיות, בוועדה הישראלית לאונסק"ו, בקרן הדו-לאומית ארה"ב-ישראל ובוועדה הגרמנית למלגות קרן מינרבה למחקר.

3. תקציב האקדמיה⁵

תקציב האקדמיה לשנת 2006 הוא כ-17.9 מיליון ש"ח, בפילוח שלהלן:

פירוט ההכנסות וההוצאות:

הוצאות	17,879,050	הכנסות	17,879,050
החטיבה למדעי הטבע	206,000	הקצבת הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת)	8,690,000
קרן בת-שבע דה-רוטשילד	828,000	הכנסות מפרסומים	96,000
מדיניות מדע	155,000	השתתפויות והכנסות אחרות	210,000
החטיבה למדעי הרוח	720,000	קרן סם שפיגל למדעי הרוח	90,000
קשרי קהילה ודוברות	370,000	קרן בת-שבע דה-רוטשילד	828,000
הוצאה לאור	920,000	תקורה מהקרן הלאומית למדע	1,045,000
קשרים בין-לאומיים	1,295,000	תקורה מפרויקטים	347,000
הוצאות אחזקה משרדיות וכלליות	1,589,000	מפעלים - הוצאה המותנית בהכנסה	6,573,050
שכר והוצאות נלוות	5,223,000		
מפעלים - הוצאה המותנית בהכנסה	6,573,050		

⁵ מתוך: האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, דין-וחשבון שנתי - תשס"ו, 2006.

4. עיקרי דוח מבקר המדינה 55ב

להלן עיקרי הממצאים המפורטים בדוח מבקר המדינה 55ב על האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים:⁶

1. **אין באקדמיה ייצוג הולם לקבוצות שונות:** אין התאמה בין הרכב חברי האקדמיה ובין התפלגות חברי הסגל הבכיר באוניברסיטאות. בולט במיוחד העדרם של חברי סגל מאוניברסיטת בן-גוריון ומאוניברסיטת בר-אילן. כמו כן אין באקדמיה ייצוג הולם לנשים.
2. **חובות חברי האקדמיה ויחסי הגומלין בין מוסדותיה אינם מעוגנים בנהלים:** חובות חברי האקדמיה לא הוגדרו בנהלים, האקדמיה לא התקנה נהלים להסדרת יחסי הגומלין בין המוסדות המנהלים שלה – האספה הכללית והמועצה – ובין שתי החטיבות שהיא מורכבת מהן ובין ועדות המשנה הפועלות בה, וגם ההליכים לקבלת החלטות לא עוגנו בנהלים או בהסדר קבע.
3. **פעולות האקדמיה לקידום הפעילות המדעית אינן מעוגנות בנהלים:** רוב פעולות האקדמיה שנועדו לקדם את הפעילות המדעית לא הוסדרו ולא עוגנו בתקנונים, בהוראות או בנהלים.
4. **קשרי הגומלין בין הממשלה ובין האקדמיה אינם ממוסדים:** בחוק לא הוגדרה בבירור מהות הייעוץ שהאקדמיה אמורה לתת לממשלה ולא מוסדו קשרי הגומלין בין האקדמיה ובין הממשלה.
5. **הקשרים בין האקדמיה ובין המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) אינם מוסדרים בחוק:** מל"ג פועלת משנת 1958, ועל-פי דין תפקידה משיק לתפקידי האקדמיה. יחסי הגומלין ושיתוף הפעולה בין מל"ג ובין האקדמיה לא הוסדרו בחוקים, בתקנונים או בנהלי עבודה מחייבים.
6. **כפילות בין פעילות האקדמיה ובין פעילות המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח אזרחי (המולמו"פ):** בחוק המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח אזרחי, התשס"ג-2002 (להלן: חוק המולמו"פ), נקבע שתקום המולמו"פ, שתייעץ לממשלה בתחומים הקשורים למחקר ולפיתוח אזרחי ובתחומי המדע והטכנולוגיה. גם האקדמיה אמורה לעסוק בתחומים אלה. מאחר ששני הגופים אמורים לייעץ לממשלה באותם נושאים, לא ברור ההבדל ביניהם ונראה כי יש כפילות מסוימת בפעילותם.
7. **תקצוב האקדמיה:** משנת 1974 ואילך מועברות הקצבות המדינה לאקדמיה בסעיף התקציבי "השכלה גבוהה", שהוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת) של המל"ג אחראית להקצאתו. הוות"ת קובעת את תקציב האקדמיה, אף כי הדבר לא נאמר במפורש בהחלטת הממשלה.

⁶ משרד מבקר המדינה, דוח שנתי 55ב, לשנת 2004 ולחשבונות שנת הכספים 2003.

5. עיקרי דוח הוועדה לבדיקת מטרותיה ותפקודה של האקדמיה הלאומית הישראלית

למדעים⁷

הוועדה לבדיקת מטרותיה ותפקודה של האקדמיה⁸ הוקמה ביוזמת שר המדע והטכנולוגיה דאז, אליעזר זנדברג. בכתב המינוי של הוועדה הוסבר כי הקמתה מתבקשת בשל הזמן הרב שחלף מאז הקמת האקדמיה, לנוכח השינויים הרבים שחלו במשק הישראלי ובעולם האקדמי בארץ ובעולם ועקב התעוררות שאלות בדבר מעמד האקדמיה ותפקודה.

מסקנות הוועדה והמלצותיה:

1. **רקע משפטי:** כאמור בפרק הרקע, האקדמיה פועלת מכוח **חוק האקדמיה**, אשר בו מוגדרים תפקידיה ומטרותיה.

1.1. **חוק האקדמיה אינו מסדיר כמה תחומים רלוונטיים:** נמצא כי אין בחוק האקדמיה קביעה קונקרטית של האמצעים שישמשו את האקדמיה בהגשמת מטרותיה, אין בחוק הסדרה קונקרטית של הקשר בין האקדמיה ובין הכנסת והממשלה ואין בו הוראות ברורות בדבר סמכויות ושיתוף פעולה בהקשר של גופי מחקר אחרים בישראל, ובכללם המוסדות להשכלה גבוהה ומל"ג.

1.2. **תפקידים בקידום המחקר עוגנו גם בחוק המולמו"פ:** חוק זה מסדיר אף הוא נושאים הקשורים לתכנון האקדמי והמחקרי בישראל. בחוק זה הוקמה המולמו"פ, שאף לה תפקידים בקידום המחקר. חוק המולמו"פ מתמקד בתחום המדעי-טכנולוגי (בלא נגיעה בתחומי הרוח והחברה) וביישום.

2. תחומי הפעילות של האקדמיה וסדרי עבודתה:

2.1. בחומר הכתוב שלפני הוועדה בולטות הפעולות הבאות של האקדמיה: **א.** קיום כנסים וימי עיון; **ב.** קידום הקמת קרנות מחקר, ובראשן הקרן הלאומית למדע; **ג.** קיום קשרי שיתוף פעולה עם אקדמיות לאומיות אחרות הפועלות בעולם; **ד.** מעורבות בייזום חוק המולמו"פ.

2.2. **ממצאים ומסקנות של הוועדה לגבי תחומי פעילותה של האקדמיה:** בבדיקה נמצא כי בנושאים אחדים פעילות האקדמיה טעונה שיפור. להלן פירוט:

2.2.1. **בתחומים רבים לא הוכנו דוחות:** האקדמיה יזמה דוחות על מצב המדע בתחומים שונים, אולם נמצא כי בתחומי דעת רבים לא הוכן שום דוח על נושאי המחקר עם הצעות לשיפור.

2.2.2. **דוחות האקדמיה אינם זוכים תמיד לפרסום מתאים:** דוחות כגון אלה שהאקדמיה מפיקה צריכים להיות מוצגים בנוהג קבוע לכנסת, לממשלה, למועצה להשכלה גבוהה ולאונברסיטאות.

⁷ משרד המדע והטכנולוגיה, דוח הוועדה לבדיקת מטרותיה ותפקודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, מוגש לשר המדע והטכנולוגיה, יוני 2005.

⁸ חברי ועדת הבדיקה: פרופ' עודד אברמסקי – יו"ר, פרופ' דפנה ברק-ארז, פרופ' אביתר נבו ופרופ' יורם שפירא.

2.2.3. **אין קשר ממוסד בין האקדמיה ובין משרדי הממשלה:** נמצא כי לא התגבשה פרקטיקה של קשר מוסדי בין האקדמיה ובין משרדי הממשלה או גורמים שלטוניים אחרים לצורך ייעוץ והכוונה מצד האקדמיה. מתפקידה של האקדמיה להניח על שולחן הממשלה ולטובת גופים שלטוניים נוספים דוחות והמלצות בנושא מצב המחקר.

2.2.4. **דוח שנתי על מצב המדע בישראל:** הוועדה המליצה לגבש פרקטיקה של הכנת דוח שנתי של האקדמיה על מצב המדע בישראל, נוסף על הדוח השנתי שהיא מגישה, שהוא מסמך מינהלי באופיו שמפורט בו מכלול הפעולות שנקטה האקדמיה.

2.2.5. **ליקויים בשיתוף הפעולה בין האקדמיה ובין האוניברסיטאות:** כדי להכין דוחות על מצב המדע בישראל על האקדמיה לפנות אל האוניברסיטאות ולקבל מהן מידע. כרגע שיתוף הפעולה מבוסס על רצון טוב בלבד, וצריך לעגן את שיתוף הפעולה בהסדר רשמי יותר.

2.2.6. **יעדי מחקר לא נקבעו לפי סדרי עדיפות:** הקרן הלאומית למדע מממנת כיום מענקי מחקר בנושאים שונים, בדרך כלל רק לפי הרמה המדעית וכמעט בלא קביעת עדיפויות לאומיות. רצוי שהאקדמיה תגדיר בעבור הקרן יעדי מחקר בעדיפות לאומית לדעתה (בלי לפגוע בעצמאותה).

2.2.7. **יש להגדיל את תקציבי האקדמיה:** פעילות האקדמיה – קידום המדע בעריכת דוחות מקיפים ותמיכה כספית ביוזמות מחקריות חשובות – צריכה להיות מלווה בהגדלת התקציב העומד לרשותה.

3. נדרשת בחינה מחודשת של הליך בחירת חברי האקדמיה ושל פעילותם:

הוועדה התרשמה כי הליך בחירת החברים ופעילותם מחייב בחינה מחודשת בכמה מישורים:

3.1. **יש להגדיל את מספר חברי האקדמיה:** באופן עקרוני, בחירת חברים לאקדמיה היא במתכונת של בחירה "לכל החיים". לפי תקנון האקדמיה, מספר חברי האקדמיה יהיה 35 חברים בכל אחת משתי החטיבות. ראוי להגדיל את מספר חברי האקדמיה כך שישקף את המגוון המדעי ואת התפתחות המחקר המדעי בישראל.

3.2. **מומלץ לשנות את דרך הצגת המועמדים לאקדמיה:** מתקנון האקדמיה עולה כי מועמדים לחברות באקדמיה יכולים להיות מי ששלושה מחברי החטיבה מציעים או מי שמציעה ועדה המורכבת מנציגי שתי החטיבות. בכל מקרה ההחלטה הסופית לצרף חברים מתקבלת באספה כללית השנתית של האקדמיה. נכון היה לאפשר גם לגורמים חיצוניים להציג מועמדות של אדם לחברות באקדמיה (כגון ראשי מוסדות להשכלה גבוהה, חתני פרס ישראל וכדומה), ועדיין להשאיר לאקדמיה את שיקול הדעת בנושא הקבלה לחברות.

3.3. **נדרש ייצוג שוויוני יותר באקדמיה:** בבחינת ההרכב הנוכחי של האקדמיה נמצא ייצוג חסר של מוסדות אקדמיים מסוימים וכן של קבוצות אוכלוסייה מסוימות, דוגמת נשים ומיעוטים. לדעת מבקר המדינה יש להתחשב בחסרים אלה בין שאר השיקולים בהליך לצירוף חברים חדשים לאקדמיה.

3.4. **מוצע להגדיר את חובות חברי האקדמיה:** החוק אינו מחייב את חברי האקדמיה שאינם נושאים בתפקידים רשמיים בכל השתתפות בפעילות האקדמיה. ראוי לשקול את הגדרת חובות חבר אקדמיה, שאי-מילוין במשך כמה שנים עלול להביא לביטול זכויותיו של חבר האקדמיה או להפסקת כהונתו.

3.5. מומלץ לצרף לאקדמיה "חברי חוץ": אף שיש אפשרות עקרונית לצרף חברי חוץ, בחירת חברים כאלה אינה נעשית בפועל. צירוף משתתפים שאינם באים במניין החברים עשוי לתרום לקידום המדע בישראל, לטיפול קשרי שיתוף פעולה עם אנשי מדע בחו"ל ולהגברת יוקרתה של ההשכלה הגבוהה הישראלית.

3.6. מוצע לשקול הקמת כמה סקציות בכל חטיבה:⁹ הקמת סקציות עשויה להקל על חברי האקדמיה לתרום בתחומי מומחיותם ולקיים פעילות פיקוח בכל אחת מהסקציות.

על סמך הממצאים והמסקנות שפורטו לעיל הציעה הוועדה שינויים בחוק ובתקנון האקדמיה. להלן עיקרי ההצעות:

1. יש לפרט את מטרות פעילות האקדמיה בהוראה שתשקף היבטים של יוזמה ושל בין-תחומיות, ולהציע מטרה נוספת כדלקמן: "לקדם פעילות מדעית בין-תחומית ופעילות מדעית בתחומי דעת חדשים".
2. יש להוסיף לחוק הוראות שיגדירו את חובת האקדמיה להכין דוחות שנתיים ואת חובת המוסדות להשכלה גבוהה לסייע בהכנת דוח זה.
3. יש להוסיף בחוק האקדמיה הוראות לעיגון העיקרון של פנייה מטעם משרדי הממשלה ורשויות אחרות לאקדמיה בנושאים הקשורים למחקר ולפיתוח המדע בישראל.
4. יש להסדיר בחוק את הקשר בין האקדמיה ובין המוסדות להשכלה גבוהה.
5. יש לעדכן את מספר החברים באקדמיה כמתחייב מהגידול בהיקף הפעילות במוסדות להשכלה גבוהה.
6. יש לתקן את תקנון האקדמיה בהקשר של הליך בחירת החברים כך שגם גורמים חיצוניים יורשו להציע מועמד לחברות באקדמיה: שלושה שהם ראשי מוסדות מוכרים להשכלה גבוהה בישראל או שלושה חתני פרסים שתקבע האקדמיה לעניין זה.
7. יש ליצור נורמה של חברות אקטיבית באקדמיה.
8. יש לבחון את האפשרות של שינויים בתקנון האקדמיה ובתקנון הקרן הלאומית למדע כך שיתאפשרו הכוונה ועידוד של מחקר בנושאים בעלי חשיבות לאומית במוסדות להשכלה גבוהה.

6. ישיבת ועדת המדע והטכנולוגיה, 25 ביולי 2005

בישיבה דיווח פרופ' מנחם יערי, נשיא האקדמיה, על פעילות האקדמיה בשנת 2005.

בסיום הישיבה ציינה יו"ר הוועדה, חה"כ ד"ר לאה נס, כי הוועדה מאמצת את מסקנות הוועדה לבדיקת מטרותיה ותפקודה של האקדמיה. חה"כ נס הוסיפה כי הוועדה קוראת לממשלה לתקן את חוק האקדמיה כך שייאמר בו במפורש ששר המדע והטכנולוגיה הוא האחראי ליישום החוק ולתקצוב פעילות האקדמיה.

⁹ למשל בחטיבת מדעי הטבע מוצע להקים את הסקציות האלה: מדעי הפיזיקה-כימיה-מתמטיקה; מדעי החיים והרפואה; מדעי המחשב וההנדסה. בחטיבת מדעי הרוח מוצע להקים את הסקציות האלה: מדעי החברה והכלכלה; מדעי הרוח; משפטים.

הוועדה קראה לשר המדע דאז, ראש הממשלה אריאל שרון, להחליט כי המדע הוא יעד לאומי בשנת 2006. למשרד המדע והטכנולוגיה קראה הוועדה ליישם את המסקנות בדוח מבקר המדינה.

מקורות

- אתר האינטרנט של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, <http://www.academy.ac.il/>, כניסה : 28 ביוני 2006.
- האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, דין-וחשבון שנתי – תשס"ו, 2006.
- חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"א-1961.
- מרכז המחקר והמידע של הכנסת, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, כתב משה ברדה, 7 בדצמבר 2005.
- משרד המדע והטכנולוגיה, דוח הוועדה לבדיקת מטרותיה ותפקודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, מוגש לשר המדע והטכנולוגיה, יוני 2005.
- משרד מבקר המדינה, דוח שנתי 55, לשנת 2004 ולחשבונות שנת הכספים 2003.